

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2017-314

9.6.2017

Tryg Forsikring

Ulykke

Bortfall av etterlattes erstatning som følge av selvmord – ulykke og reisesyke - Fal. § 13-8 (1).

Forsikrede ble funnet omkommet i elva sittende i bilen etter en utforkjøring. Forsikrede var påvirket av alkohol på ulykkestidspunktet og det var opplysninger om en vanskelig livssituasjon, samt om et tidligere selvmordsforsøk. Etter en konkret vurdering av sakens opplysninger konkluderte nemnda med at det var sannsynlighetsovervekt for at det forelå et selvmord. Nemnda kunne ikke se at de etterlatte hadde sannsynliggjort at det forelå akutt sinnsforvirring eller at forsikrede ikke forsto rekkevidden av sin handlemåte. De etterlattes anførsel om at passiv identifikasjon ikke kunne gjøres gjeldende for de aktuelle dekningene førte heller ikke frem, og selskapet fikk medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede ble funnet omkommet i sin bil. Han ble sist sett i live ca. kl. 06.00 fire dager tidligere, og ble meldt savnet kl. 19.15 samme dag. Av åstedrapporten fremgår at forsikrede ble funnet sittende i bilens fører sete. Det heter videre:

Bilen ble funnet i sjøen ved utløpet til ...elven. Avdøde hadde ikke på seg sikkerhetsbelte. ...

Det var stor vannføring i elva og stri strøm på stedet. Det er da mest sannsynlig at bilen har kjørt ut i elva rett ut fra parkeringsplass (...), og ut over (konstruksjon). Det ble funnet skrapespor på (hindring) på (konstruksjonen) som kan være forenelig med at bilens spoiler har tatt nede i (hindringene). På aktuelt sted er det (hindringer) Det synes som at bilens høyre forhjul har truffet (hindringen) og slått i stykker felg og mistet luft i dekket. ...

I den sakkyndige likundersøkelsen heter det at døden antas å skyldes drukning, og at alkoholpåvirkning kan ha vært medvirkende til at forsikrede og bilen havnet i vannet og ikke kunne ta seg i land igjen. Det heter videre:

Ved rettstoksikologisk undersøkelse ble etanol (alkohol) påvist i konsentrasjoner på henholdsvis 2,0 ‰ i blod og 2,8 ‰ i urin. ...

Av politidokumentene fremgår ellers at forsikrede hadde hatt besøk av en kamerat, X., frem til kl. 23.00 dagen før han ble meldt savnet, og at forsikrede da ikke hadde drukket alkohol. Han hadde deretter dratt for å kjøpe billetter til en konsert som skulle finne sted tre dager senere, og hadde reist hjem i taxi sammen med Y. ca. kl. 03.00. Y. var hjemme hos forsikrede til ca. kl. 06.00. Av dokumentene fremgikk videre:

På spørsmål om han har hatt suikidale tendenser sier melder at en gang i sterkt beruset tilstand hadde han satt seg inn i bilen, i garasjen med motoren i gang og porten lukket. Det skjedde for mellom et eller to år siden. (...)

Politiet foretok telefonavhør av X. dagen etter forsikrede ble meldt savnet. Av rapporten fremgår blant annet at X. var blitt kontaktet av forsikredes far, som var litt bekymret for sønnen fordi totalbelastningen var stor ettersom hans kone hadde reist fra ham, og fordi han tidligere hadde

hatt problemer med alkohol. Vitnet opplyste videre at forsikrede:

var litt små deprimert da kona var reist fra han. Samtidig så han fremover, ... Da vitne reiste fra saknede var han ikke bekymret for at noe kunne tilstøte han.

Saknede fortalte om konen at det ikke bare hadde vært en dans på roser. Han ville gi ett inntrykk at han taklet dette og hadde en plan videre. Han fortalte at hun hadde slettet han fra facebook. ... Det virket som han ønsket å kjempe for ekteskapet, ... Han prøvde å si at han ville klare seg samme hvordan dette gikk med ekteskapet.

Dagen etter forsikrede ble meldt savnet, avhørte politiet også Y., som forsikrede hadde møtt på byen og som var med på nachspielet. Y. hadde "oppfattet saknede som glad og fornøyd", og fortalte at han hadde et stort bilde av "kona/dama på veggen hjemme, men at det var blitt slutt eller var litt vanskelig i det forholdet".

Forsikredes tidligere kjæreste/samboer har opplyst til politiet at hennes mor hadde snakket med forsikrede "om at han ikke hadde det så greit, men ikke noe om grunnen til at han ikke hadde det så greit". Vitnet forklarte videre:

... at hvis han har kjørt ut så trodde hun ikke det var planlagt. Hun forklarte at hun ikke trodde han kunne gjøre dette mot sin familie, men han kan ha gjort det på impuls da han ikke kunne kontrollere seg når han drakk. ...

Saken er henlagt fordi det ikke forelå noe straffbart forhold.

I notat fra selskapets utreder skriver vedkommende under "Vurdering":

I de dokumentene som utreder har hatt tilgang til er det ikke noe som tilsier at avdøde har blitt utsatt for noen straffbar handling.

Det er heller ikke noe som tyder på at avdøde sin bil har havnet i elven som et resultat av en uønsket handling fra avdøde sin side.

Stedet hvor bilen har kjørt ut i ...elva er en (konstruksjon) i tilknytning til en parkeringsplass. Det er flatt underlag på stedet.

På enden av (konstruksjonen) er det (hindringer) som begrenser aktuelle steder hvor et kjøretøy kan kjøre ut i vannet. Det fremkommer fra politiet side at det eneste stedet hvor det er mulig å kjøre ut i vannet, uten at bilen blir fysisk stanset av (hindringene), er det stedet som avdødes bil etter all sannsynlighet har kjørt ut i vannet.

...

Etter gjennomlesning av tilgjengelig dokumentasjon er utreder av den klare oppfatning av at avdøde ikke er utsatt for en ulykkehendelse eller en kriminell handling, men at dødsfallet er et resultat av en villet, forsettlig handling.

Selskapet avslo de etterlattes krav under førerulykkeforsikringen og reiseforsikringen under henvisning til at forsikringstilfellet var fremkalt forsettlig.

I klagen til nemnda er blant annet bemerket til utreders notat:

Utreder har under avsnittet vitner henvist til politidok. 05 som er et telefonavhør fra (...) 3 dager før avdøde ble funnet, men avdødes far avviser denne fremstillingen:

Han bestrider å ha ringt vitnet (to dager før forsikrede ble meldt savnet) og uttrykt bekymring for sønnen. Det riktige er at han traff vitnet under (et arrangement) denne dag. Under pausen kom de i snakk og ettersom vitnet og sønnen var gamle venner opplyste faren at sønnen helt sikkert ville sette pris på et besøk - da han hadde huset for seg selv og at konen var (utenlands)

Stedet der utforkjøringen antas å ha skjedd beskrives i notatet, under avsnittet utreders vurdering, som den eneste plassen man ikke hindres (...), men dette er positivt uriktig. Dette stedet er det eneste stedet på (konstruksjonen) som i noen grad hindrer fri adgang til sjøen. ...

Klager, som er de etterlatte etter forsikrede, har anført at det ikke foreligger tilstrekkelige holdepunkter for at dødsfallet skyldes en villet forsettlig handling. For å få medhold i at det foreligger forsett, må selskapet godtgjøre "at sikrede ved utførelsen av handlingen visste eller med stor grad av sikkerhet måtte regne med at skaden skulle inntreffe", jf. Forsikringsrett, Hans Jacob Bull, Universitetsforlaget 2008, s. 324. Til støtte for at det ikke er sannsynliggjort selvmord vises blant annet til at det er på det rene at ulykker lettere skjer under påvirkning av alkohol (jf. den rettstoksikologisk undersøkelsen), at det gir liten mening i å kjøpe billetter til et arrangement, hvis man planlegger selvmord og at det er påfallende at han ville velge det stedet som i noen grad hindret adgang til elven.

Klager bestrider at det forelå brudd med ektefellen, og anfører at det ikke er relevant at forsikrede tidligere har forsøkt å begå selvmord etter et samlivsbrudd. Klager har pekt på at X. anførte at forsikrede så fremover og hadde en plan videre, dvs. ønsket å kjempe for ekteskapet. En slik innstilling harmonerer lite med at han timer senere skulle velge å begå selvmord.

Det anføres at det ikke er noen automatikk i at passiv identifikasjon kan gjøres gjeldende for de aktuelle forsikringene.

For kravet under førerulykkesforsikringen, anføres videre at selskapet uansett er ansvarlig under henvisning til unntaket for sinnstilstand, ettersom det ikke kan utelukkes at han har fått en fysisk reaksjon etter å ha vært ute uten ytterjakke i kaldt og dårlig vær i ca. 20 min før han satt seg i bilen.

Selskapet har anført at det foreligger tilstrekkelige holdepunkter for at det er sannsynliggjort at ulykken skyldes avdødes egne forsettlige handlinger. Selskapet er følgelig uten ansvar, jf. fal. § 13-8 første ledd. Det er blant annet vist til at forsikrede var beruset, hadde problemer med kona, tidligere har forsøkt å ta livet sitt og var i en vanskelig periode. Funnstedet tyder også på at det ikke er tale om en ulykkeshendelse, men snarere en forsettlig handling. Det vises også til at det er motstridende informasjon om avdødes kone hadde forlatt ham eller ikke. Det er videre vist til at det er det alminnelige kravet om sannsynlighetsovervekt som gjelder, jf. HR-2016-2579-A.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser flere spørsmål, og nemnda behandler først om selskapet i relasjon til førerulykkesdekningen og reiseforsikringen kan gjøre gjeldende unntaket i fal. § 13-8 første ledd for forsettlig fremkalling av forsikringstilfellet. Bestemmelsen lyder:

Har den forsikrede forsettlig fremkalt forsikringstilfellet, er selskapet ikke ansvarlig. Selskapet er likevel ansvarlig hvis den forsikrede på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling. Selskapet kan ved ulykkesforsikring ta forbehold om at det ikke svarer for selvmord eller forsøk på selvmord som følge av sinnslidelse.

I reiseforsikringens forsikringsbevis punkt 4.1 annet ledd er, etter et generelt unntak for forsettlig og grovt uaktsom handling, tatt inn følgende

Selvord eller forsøk på selvmord er dekket hvis det skyldes akutt sinnsforvirring, og ikke sinnslidelse i medisinsk forstand. ...

I forsikringsbeviset for førerulykkesforsikringen lyder pkt. 3.1 første ledd:

3.1 FORSETTLIGE OG GROVT UAKTSOMME HANDLINGER

Har sikrede forsettlig fremkalt forsikringstilfellet, er selskapet ikke ansvarlig. ... Unntaket for forsettlige og grovt uaktsomme handlinger gjelder likevel ikke hvis den sikrede på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling. Se forsikringsavtaleloven paragraf 4-9.

Forsettlig betyr en bevisst, villet handling. Selvmord er en bevisst, villet handling. Det er ikke grunn til å kreve mer enn vanlig sannsynlighetsovervekt ved spørsmålet om det foreligger forsett, jf. HR-

2016-2579-A, som gjaldt selvmord i personforsikring. Ved påvirkning av alkohol må handlingen vurderes som om den var foretatt i edru tilstand. Det er selskapet som må sannsynliggjøre at det foreligger selvmord.

Klager har gjort gjeldende at forsikrede like godt kunne ha fått et illebefinnende som at han tok sitt eget liv. Nemnda kan ikke se at det her er anført annet enn kjøpet av konsertbilletter tidligere samme natt, og at han kan ha blitt avkjølt fordi han hadde for lite klær på seg før han satte seg i bilen. Det er klager som må føre bevis for at slike forhold er til stede. Nemnda finner det ikke sannsynliggjort at forsikrede hadde fått et illebefinnende. Nemnda kan heller ikke se at klager har sannsynliggjort at det forelå en akutt sinnsforvirring, eller at forsikrede ikke kunne forstå rekkevidden av sin handlemåte, jf. fal. § 13-8 første ledd annet punktum.

Slik nemnda ser det, følger det av vitneforklaringene om forsikredes livssituasjon, av at han tidligere hadde forsøkt å ta sitt eget liv, av opplysningene om hans endrete atferd under påvirkning av alkohol og av at bilen er kjørt ut i elven på et sted hvor dette var mulig og som ikke var et naturlig sted å parkere på, at utforkjøringen ble foretatt med overlegg.

Klager har videre anført at det ikke er noen automatikk i at passiv identifikasjon gjøres gjeldende for de aktuelle dekningene. Nemnda viser her til at etter fal. § 13-8 første ledd faller selskapets ansvar bort, dersom den forsikrede har fremkalt forsikringstilfellet forsettlig. Det fremgår av NOU 1983: 56 Om lov om avtaler om personforsikring, side 83, som ligger til grunn for bestemmelsen i fal. at det er et "grunnleggende prinsipp i personforsikringen ... tredjemann ... må lide for den forsikredes handlinger og forsømmelser." Dette er i samsvar med nemndspraksis, se blant annet uttalelse 2016-474.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Ingrid Smedsrud (nestleder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant).